Negyedik évfolyam. 155-ik szám Kolozsvárt, kedd december 6 1870

Előfizetési feltételek:

Évre . . . . . 16 frt — kr.
Félévre . . . . . 8 „ 50 „
Negyedévre . . . . 4 „ 50 „
Havonként . . . . . 1 „ 50 „

Megjelenik minden nap, innepi napokat kivéve.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Monostorutcza L. Bányai ház alatt.

MAGYAR POLGÁR.

POLITIKAI NAPILAP.

Hirdetési dijak.

Ötször hasábozott sor ára 5 kr. Bélyegdij minden hirdetésből 30 kr. Nagyobb hirdetéseknél külön kedvezmény is nyujt a kiadó-hivatal.

Fiók-kiadó-hivatalok:

Tordán: Retezár és Harmathnál.
Désen: Krémer Sámuel.
Enyeden: Vokál János.
Szamosujvárt: Csanes testvérek.
Kolozsvárt: Stein J. és Demjén L.
M.-Vásárhelyt: Wittich Józsefnél.

KOLOZSVAR, DECEMBER 5.

Szemle.

Kolozsvár, december 5.

= Propheta legyen, a ki az utóbbi napok homlokegyenest ellenkező tudósitásain el tud igazodni.

Decz. 2ról hivatalosan sürgönyzik Toursból: A loirei hadsereg a hadügyministeriumtól kapott utasitás folytán, decz. 1én megkezdte az egyetértő hadmozdulatot. A hadmüveletek kezdete kedvező volt. A 16-ik hadtest Ciany tábornok parancsnoksága alatt e hó 1-én balszárnyán Guillonvilltől Terminierig egy erős német hadállásra talált. Hat órai csata után a poroszok első hadállásai s erre Bonneville, Villepleau és Faverolles helységek a franczia csapatok által szuronnyal foglaltattak el. A poroszok vesztesége igen tetemes; mig a francziáké nem igen sok. Folyvást hoznak még elő fogoly németeket. Az ellenség Loigny és Chateau Cambray felé vonul vissza. Ciany tábornok tudtul adá katonáinak a Párisból történt nagy kirohanás hirét.

Az ugyanaz napi porosz, Versaillesből keltezett sürgöny szerint: „A francziák vesztesége a decz. 1-i kirohanásnál igen jelentékeny; ma a francziák több órai fegyvernyugvást kértek, hogy halottaikat eltakaritbassák. A würtembergiek vesztesége mintegy 40 tiszt és 800 ember. A II-ik hadtestbeli Dutrossel dandár 2 tisztet és 70 embert vesztett. A szászok vesztesége még nincs konstatálva.

Ugyancsak decz. 1-én György herczeg a szász királyhoz Challesből a következő sürgönyt intézi: „A 24-ik hadosztálynak a hadtest tüzérségének egy részével és a würtembergiekkel egyesülten, Noissy és Villiersnél tegnap déltől estig tartó igen heves, de fényes csatája volt. A francziák, kik Brie és Villiers közt előre nyomultak, a fensikon tul visszaverettek, több száz foglyot hagyván kezeink közt, kik szerint 50,000 franczia állott a németekkel szembe. A decz. 1-jére jelzett kirohanás nem történt meg.

Egy decz. 2-iki berlini sürgöny szerint Páris kapitulatioi alkudozásokat ajánlott és Jules Favret Versaillesba várják. Még egy ugyanaz napról kelt genfi távirat szerint: A Metzben, Thionvilleben, Nancyban és Strassburgban levő porosz megszálló csapatok parancsot kaptak, hogy a lehető gyorsan Páris felé nyomuljanak.

Ép ily nagy az ellentmondás a legujabb postával érkezett táviratok közt is. Egy brüsseli (decz 3.) sürgöny szerént a Loire hadsereg a porosznak jobb szárnyát decz. 1-jén keményen megverte, s e győzelem folytán a Loire sereg utban van Páris felé. Paladine tábornok egy napiparancsa igy szól: A párisi őrség keresztül törte az ostromló porosz hadvonalat. Ducrot tábornok a hadsereg élén utban van felénk. Haladjunk mi is elébe.

A deczember 2-dikán kelt porosz hivatalos távirat szerént: „A Párisból kirontott francziák a nov. 30-diki csata után a Maree partján fekvő Brie és Champigny helységet folyvást megszállva tarták, de decz. 2-dikán a német csapatok ujból visszafoglalták. 10 órakor a francziák tulnyomó haderővel ismét elétörtek a németeknek a Szajna és Marne közti védelmi hadállása ellen; azonban 12 és 2 hadtest csapatai s a würtembergiek által egy igen heves 8 órai csata után visszaverettek. A mecklenburgi herczeg hadosztálya decz. 2-dikán reggel 15 és 16-dik franczia hadtest által az orgéresi és bagneuxei vonalon keményen megtámadtatott; a francziák Loigny felé verettek vissza, Poupriy rohammal foglaltatott el, az Artenayig előnyomult francziák több száz foglyot és 11 ágyut vesztettek.“

E hirek ellentmondásainak rejtélyét a közeli napok fejtendik meg,

Táviratok a külföldről.

Prága, decz. 3. Tegnap késő éjfélig nagy néptömeg állotta körül a karolinenthali cseh iskolaépületet, melyről a hatóság a czégtáblákat letépette s az iskolát még a jövő héten ismét megnyittatni rendelte. Ez iskola rendőri felügyelet alatt fog állani.

Brüssel, decz. 3. A „Mon. belge“ porosz lapok ellenében kijelenti, hogy a szökések a belga hadseregben jelenleg nem oly számosak, mint korábbi időkben.

Berlin, decz. 3. A porosz országgyülés f. hó 12-én fog összeülni. A kormány nem fog kérni, mint a lapok jelentik, hat hónapi hitelt, hanem az idei budget alapján fog tovább is eljárni. A külső érsek 13 napi imát rendelt „a szent atya megszabadulása végett fogságából.“

Tours, decz. 2. Paladine tbk. egy napiparancsa igy szól: Páris áttörte a porosz zárvonalokat, Ducrot tbk a hadsereg élén felénk nyomul, nyomuljunk mi ő elébe!

Tours, decz. 2. Párisi levelek nov. 30-áról részleteket közölnek a nov. 29-iki csatákról. A francziák elfoglalták a choisyi indóházat. A Genneviliers félszigetről az ellen kiszorittatott s a francziák Marante és Port-Anglais szajnai szigeteket megszállották.

Brüssel, decz. 3. A loirei hadseregtől közvetlenül ide érkezett tudósitások jelentik, hogy a porosz hadsereg jobb szárnya e hó 1-ső napján tökéletesen felbomlott s hogy az egész loirei hadsereg utban van Páris felé.

Versailles, decz. 2. (Hivatalos.) A párisi ellenséges hadsereg a tegnapelőtti csata után a Marne folyó partján fekvő Brie és Champigny falvakat elfoglalva tartotta. E falukat csapataink ma ismét visszavették. 10 órakor az ellenség tulnyomó erővel ismét megtámadta a Szajna és Marne közt fekvő védelmi állásunkat, de 8 órai heves harcz után a 12. és 2. hadtest csapatai által diadalmasan visszaveretett.

A mecklenburgi hg. hadosztályát ma reggel a 15. és 16. franczia hadtest Orgéres és Bagneux közt hevesen megtámadta, azonban Loignyn tul visszaveretett. Az egész Artenayig előnyomult ellenség több száz foglyot vesztett s 11 ágyut hagyott kezünkben. Veszteségeink nem jelentéktelenek s az ellenségé szintén jelentékeny.

A keleti kérdés gyökerei.

(*Zerboni di Sposetti* lovag után.)

III.

Minden egyöntetü világ uralom, mint természetellenes, eddig mindenkor összeomlott. Mint minden égi testnek külön alkatu élete, az emberi test minden tagjainak más functiója van, de együtt ezek mégis a testet, amazok a naprendszert képezik: ugy földünkön is a különböző népegyéniségeknek különböző életalakokkal kell birni, s benső, feloldhatlan kötelékek által elválaszthatlan, összemüködő egésszé költetni. Mig az európai gyarmatositás Ázsiában ily értelemben történik, a jövő nem vonhatja ki magát befolyása alól. Emberemlékezete óta a gyarmatok a mint érezni kezdének, elszakadtak anyaországaiktól, hogy saját önálló életet folytathassanak. Eddig még nem létezett kötelék, mely őket állandóan összekötve tarthatta volna. Ezen általános, mindent egybefoglaló köteléket korunk szövi; ez kizárolagosan korunk szellemének szülöttje, culturánknak gyümölcse. A hajdankor bölcselete elég volt önmagának, önmagába mélyedett s saját önszemléleténél tovább nem haladott. De a régi görögök örök gyermekek is valának, a mint őket az egyptomi papok nevezték. Ilyenek voltak a régi rómiak is; gondolataik, mint az ifjukoré, szintén kizárólag a jelenre szoritkoztak.

Férfi korunknak vala fenntartva, hogy a világot, mint eszmét fogja fel, s kizárólag ennek, de nem a különösnek benne, magát és mindent alárendeljen. Ezen a világegészet összefoglaló szerves gondolatban rejlik jelen polgárosodásunk életképessége s jövője, s rejlik egyszersmint a jövő ujjá alakulásának feltétele. Miként egész naprendszerünk, egy más álló csillagról tekintve, egy ködképnek tünik fel, mert mint egy világrendszer, melyben az ős anyag, az ösköd még nincs teljesen leküzdve, s föalakulási folyamában ködtömegek által boritttatik: ugy az emberiség is, mely állapotaiban mindig hü tükre a környező nagy egésznek, melynek rendszeréhez tartozik, még korán sem győzte le a durva emberelemet, s arányban az előbbivel halad szervező actiója előre.

A fő feladat megoldása a közöttük levő mellékfeladatoktól függ, s ezért halad Európa annyi óvatosság- és megfontolással, oly lassan de mégis folytonosan az ugynevezett keleti kérdés megoldátához.

Mint ama szervezet fenn a világürben, ugy az emberi is itt alant feltartozhatlanul halad czéljai felé. Mi egy nagy feladat előtt állunk, s a kérdés az, ha vajjon képesek leszünk-e azt mi magunk, vagy pedig csak az őserő közvetlen közbelépése után megoldani; vagy pedig, vajon e jelen emberi alakulás általában megszünik, s sirjainkból annak helyére tökélyesebb lények szólittatnak életre, a munka teljesitésére. Bolygónk teremtési korszakaiban ez már ugyis többször előfordult. Ez esetben a halottaiból feltámadást s testünk megdicsöülését igy kellene értenünk. Mindazáltal igen valószinü, hogy culturéletünk e feladatot, melyet oly komolysággal vett kezeibe, megoldani is képes leend.

Azon állitást, hogy Ázsia az embernem bölcsője, nem kell a szó szoros értelmében venni. A tulajdonképeni ősember, vagy helyesebben az ősgesek vagyunk.“*) II. György angol király Frigyest kisérlé meg engedékenységre birni. Egy alkalommal — igy ir maga a porosz király „Histoire de mon temps“-jában — egy ünnepélyes kinézésü angol érkezett a táborba. Sir Robinson, szenvedélyes barátja M. Thereziának. A porosz király számára Szilezia helyett a Rajna partján ajánlott területeket s M. Therézia nevét mindig a legnagyobb elragadtatással emlité. Rosz helyt járt azonban II. Frigyesnél, kinek gúnyolódó természete tréfát üzött az angol lelkesedéséből. „Uram — mondá — semmiféle egyezmény nem lehetséges Silezia nélkül. Ez a mi győzelmünk gyümölcse, s én soha nem fogok róla lemondani. Soha, mylord, el nem hagyom a protestansokat Szileziában, kik csak általunk birhatnak szabadsággal.“ Aztán patheticus hangon igy folytatá tovább: „E gyávaság puszta gondolatára ugy tetszik nekem, mintha kilépnének sirjokból öseim, s azt mondanák: Megtagadunk téged, te nem vagy a mi vérünk, te gyalázatos nyerészkedő vagy, ki a nyereményt többre becsülöd a dicsőségnél.“ E szavak után a király hirtelen visszavonult, hogy, mint maga mondja, jót nevethessen saját páthosa fölött.

M. Therézia, minden felöl ellenségek által szorongatva, s anyának érezvén magát, alig tudott egy helyet találni, a hol gyermekét csendesen megszülhesse. De hogy a franczia költő szavaival éljünk:

On est fort quelquefois par sa propre détresse,
Aux faibles opprimés l' univers s' intéresse.

S hogy ez vele is igy történt, azt M. Therezia csak a magyar nemzet lelkesedésének köszönheti. Szent István koronával fején, karddal oldalán, magyar diszruhában jelent ő meg az országgyülésen, megigérte jogaik védelmezését, s viszont magát és gyermekét is Magyarország hü fiainak védelmébe ajánlá. „Moriamur pro rege nostro Maria Therezia! volt az ezerek ajkáról felhangzó válasz szavaira, s e válasz élénk viszhangra talált nemcsak egész Magyarországon, hanem Angliában és Hollandiában is. Az angol nők rajongtak az ügy mellett; aláirásokat rendeztek, s Marlborough herczegnő 40,000 font sterlinggel nyitotta azokat meg, mit azonban M. Therézia elutasitott, csak az angol parlamenttől akarván segélyt elfogadni. Francziaországnak igen szerencsétlen szerepe volt e háborubau. Szövetkezésére Poroszországgal csak az szolgáltathatott ésszerüeket, hogy meggátolja Németország egyesülését az osztrák ház hatalma alatt. Francziaország nem vevé észre, hogy saját maga fogja szövetsége által lehetségessé tenni ezen egységet reá nézve sokkal veszélyesebb alakban, Poroszország kezei között. Ezen nagy, ezen óriási botlás sulya alatt vérzik ma egész Francziaország! **M. A.**

*) Flassan: Histoire de la diplomatie francaise. Tom. V. pag. 164.

Fecsegések egy estélyről.

Jónástól.

II.

Az etsebéd kedélyesen, fesztelenül folyt, s reám nézve annyival érdekesebben, mert a házi ur szivessége Fehérváryné asszony társaságába juttatott. Az apró kis női társaságoknak egyenként jutott egy két gavallér, a férfitársaság pedig egészen külön terembe vált, hogy háboritlanul adhassa át magát vitáinak, a szinházigazgató elnök sége alatt.

Az előteremben uj mozgás támadt, s a társaság kedves meglepetésére az öreg Pongrácz Lajos rukkol be bandájával. Az öreg ur egyik antique alakja a tégi jóidőknek. Ő clarinetozott a most élő ifju sarjadék nagyapjának is, s Józsival ketten hagyományképpen maradtak a már nagyon meggyérült uri mulatságok számára.

Akárhány embert ismerek, a ki azt hiszi, hogy nem is lehet igazában busulni, ha nem a Pongrácz clarinettje adja hozzá a hangot, — én nem vitatom, — de arról bizonyságot tehetek, hogy vigadni ma is legjobban tudok e vén muzsikus mellett.

Ah de még egy elkésett vendégpár!

Kassainé asszony hozza férjét.

„Ily későn!“ „A társaság rég nélkülözi Önöket.“ „Kétszeres szorgalomra van szükségök, hogy ntolérjenek bennünket!“ stb. stb. felkiáltások. Kassai neje nevében félhivatalosan kijelenti, hogy elhárithatlan toilette akadályok állottak utba, miután a mai előadás az utolsó jelenetig szinpadon tartotta,—Kassainé e közben helyet foglal, s egész tragicai hangon szól férjéhez: „Elég!“ — egy utolsó igazitást tesz geniálisan borzos s eredetiségében utolérhetetlen fejékességén, mely azon sajátsággal bir, hogy ezer nő közül 999-nél bizonyosan merész idea lenne, mig nála uj vivmány a divat számára.

Végre a rend ismét helyre áll, az étvágy új ösztönt nyer, s a zene kifogyhatatlan, a bor fölpezseg minden pohárban, s a jókedv, melynek legtöbb füszert a házigazda ad, kikönyököl minden arczból, koczintunk jobbra, koczintunk balra, a társaság némasága felolvad, a gondjaimra bizott igazgatóné asszonyt étetem mint a galambot, kinálom mindennel a mi csak szemnek és szájnak jó „Asszonyom e felséges pástétom, e kitünő sütemény vagy az illatos sültből lehetek szerencsés szolgálni, — egy kis saláta. . . .“

„Köszönöm, a zöldséget nem szeretem!“

Felhasználom e szerencsés közeledési momentumot, s kedvező hadi feltételek mellett megadom magamat, — mert — kedves olvasoim, Önök bizonyosan tudják, hogy nök ellen harczolni lehet, de győzni soha!

* * *

Vacsora után Neumann népénekes mutatta be magát és társulatát, mely ez uttal csak egy tagból állott.

Ki ne ismerné nálunk a vendéglők ez ügyes comikusa s még ügyesebb mimicusát? — a kit megbalgat az is, a ki nem ért egy szót sem németül, — s mégis tudja mit mondott, mert leolvassa arczáról a magyarázatot. Ez a birálat a leg egyszerübb, de egyszersmint a legigazabb is.

A mi szinpadunkon a Neumann féle comicusok hiányzanak. Ez a genre egészen a francziáké és németeké, Páris és Bécs termette őket, de az egész világ mulattatja magát velük. Az ujabb időben Pesten próbálták leforditani magyarra őket, de nem sikerült sehogy sem, nem magyar embernek való a szépmüvészeteknek ez a kenyérkeresete.

Nálunk csak rosz copiák teremnek, eredeti soha. Az élcz és szójátékok özönét ők tudják használni épen ugy, a hogy hallgatóik izlése kivánja, pikánsok a hol több van megengedve, szerények a hol nincsen provocálva a nyers élcz.

Ilyen Neumann is.

Egy igénytelen alak — de sok tehetséggel. Előadása közben némelykor ugy össze tud zsugorodni mint a hernyo, — s a következő percben aztán kinyulik, mintha az egész ember gumielasticumból volna, s egy hatalmas kéz üstökön ragadva tartaná ilyen helyzetbe.

Társulatának primadonnáját évek óta csodálom, — nem talentumaiért, hanem azon ritka hangért, mely nem tudom hány éven keresztül daczolni tud a vendéglők mérhetlen és ollóval vágható pipafüst fellegeivel!

Az ének részeket egy originális alak kisérte zongorán. Egy hallgatag csendes ember, kit zongoráján kivül semmi sem látszik érdekelni. Nyugodtságát, járása kelését akár egy diplomáta megirigyelhetné.

Neumann ur minden darabja tapsokat arat,— s ő kifogyhatatlan uj meg uj alakitásával, melyeket a társaság egyhangu elismerése követ mindig.

Daray Károlina kisasszony arcza elárulja, hogy végre készen van egy nekem szánt élczczel; — én biztatólag tekintek felé: csak rajta!

„A helyzet magaslatán vagyunk! Ennyit mégis megtanultam jól kimondani!“

Egyszer azt találtam volt irni, hogy a kisasszony jobban érez, mint beszél magyarul. Ez rövid commentára Daray kisasszony jól sikerült élczének.

Na de ideje, hogy körültekintsünk a termekben, melyek egyenként a gróf kitünő izléséről tesznek tanuságot.

(Vége következik.)

Hogyan lett nagygyá Poroszország?

VIII.

A történelem gondolkozó olvasójára nézve igen érdekes annak szemlélése, hogy minő állást foglalt el Francziaország a porosz-osztrák háborúban? Fleury bibornok, a hatalmas franczia minister föleg egyet óhajtott: megtartani Francziaország számára a praeponderantiát Németországban, hogy szabad keze legyen a szárazföld felé, hogy egyedül szabályozza az osztrák örökösödési háboru bonyolult ügyét, mint védnöke Mária Teréziának; hogy háború helyett alkudozzék, hóditás helyett nyerészkedjék. S mit kellett erre nézve tenni-e? Megnyerni Poroszországot s akadályozni abban, hogy ne lépjen föl Francziaország tudta és közreműködése nélkül, s aztán Mária Terézia elé lépjen Németország imposant egészével Franczia fövédnökség alatt. De épen ez volt az, a mitől II. Frigyes tartott. Semmi sem volt előtte gyülöletesebb, mint Francziaország beelegyedése a német ügyekbe. Ő szakitani akart a megúnt franczia protectióval, emancipalni akarta magát. Bizván hadseregének erejében, egyedül lépett föl. „A dicsvágy — ezek saját szavai —, az érdek, az óhajtás, hogy felöle beszéljenek, birták öt erre.“

Fleury bibornok felfogta ennek horderejét, s azonnal más húrokat kezdett Poroszország irányában pengetni; az államtanácsban Poroszország ellen szólalt fel, s védelmezé M. Thereziát. Azonban Francziaország, elvakitva az Ausztria elleni gyülölet által, nem gondolkozott ugy, mint ő, s nem tartott vele. „Richelieu — mondák — felmagasztalá az osztrák házat; Fleury nem lesz addig megelégedve, mig azt ujra meg nem teheti.“ Voltaire, a különben oly tisztán látó Voltaire is osztozott e közös tévedésben. Lille-ben, Denys asszonynál volt, midőn II. Frigyes Sileziára tört. „Mahomet ou le Fanatisme“ czimü darabját adták ott épen elő, melyet Párisban még nem lehete szinre hozni. II. Frigyes egy futárt küldött hozzá Lille-be a mollwitz-i győzelem hirével, s a futár éppen a „Mahomet“ előadása alatt érkezett meg. A hir Voltaire páholyából az egész teremben elterjedt, s ő kénytelen volt a sürgönyt hangosan felolvasni. Zajos tapsok követék a felolvasást. „Szövetkezzünk a poroszokkal — kiálták minden felöl—, buktassuk meg az osztrák házat; a bajor választó fejedelem által juthatunk a rajnai partokhoz; Fleury bibornok már öreg, Belle-Isle tábornagy pedig fiatal, neki kell vezetni az állam ügyeit.“

A közvélemény hatalmas tényező, még absolut monarchiákban is. Pedig Francziaországnak saját érdeke éppen ellenkezőleg azt parancsolta volna; hogy az Anglia által is támogatott Ausztriával szövetkezzék. Ausztria meghálálhatta volna szolgálatait Németalföldön és a Rajna partján, mig Poroszország csak önmagára, csak saját nagyobbodására gondolt. M. Terézia titokban Párisba küldé Wasneurt, hogy terület átengedést igérjen Francziaországnak Luxembourg- és Brabant-ban. De időközben már kötelezettséget vállalt Francziaország a poroszok irányában, s Fleury bibornok nem fogadhatá el az ajánlatot. „Mi nem alkudozhatunk — mondá — magunkra, mert már szövetsé-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ember hasonképe: az afrikai, kinek az emberiséget még szerezni kell. Ez azonban két irányban: az ösztönszerűbe Ázsiában, s az észszerűbe Európában fejlödött. Afrikában az ember ma is mi az, a mi eredetileg volt. De valamint belőle két irányban történt haladás, ugy viszont csak benne — az ösemberben — egyesülés által jöhet létre a kiegyenlitödés is. A természet ezáltal félreismerhetlenül jelzé, hogy a három világrész szárazon összefügg s szigoru természet határok által nincs egymástól elkülönitve. Az ember természetállapotában először az ösztön fejlik ki — példa erre Ázsia —, s csak ebből válik el a szellemélet, melynek actiója a természetemberre azonban következményudusabb is, mint amazé. Az ázsia afrikai cultura nem tarthatta fenn magát örökre, mert az ösztön magában az életfejlödést csak bizonyos fokig engedi meg. Az europa-africai cultura azonban, ha egyszer urává lesz az ázsiai elemnek, kétségkivül öserős életet fejtend ki; a tölünk elkülönözött Amerika közvetitő lesz ebben. Az arabok folytonos tovább terjedése Afrikában egyfelől, valamint Amerika beavatkozása a keleti kérdésben másrészről csak igy érthető meg.

Azt mondjuk: közvetitő; mert itt az emberi szellemerők nem elégségesek, az ember physikai természetalkatának is bizonyos módosuláson kell átesni, hogy minden égaljra alkalmassá legyen. A történet megtanit bennünket arra, hogy az europai Ázsiában bizonyos idő mulva ázsiaivá, az ázsiai Europában europaivá lesz. Ezért nem érvényesülhetnek Törökország reformjai Ázsia földjén, ezért válnak az europai gyarmatok Ázsiában vagy kényuralommá, vagy puszta kereskedelmi ügynökségekké, melyek csak európai eszközökkel találhatók fenn; de a nyert talajon az ottani élettel nem gyökereznek össze, s minden utóhatás nélkül maradnának, ha valamely rögtöni esemény öket az ottani szintérről el nem enyésztené.

Az elemek fusiója csak a legbensöbb életcsirában, a természettől közvetlenül elhelyezett alapokban történhetik meg, hogy megfelelő legyen, tehát nem lehet, mint felderithetlen, titokteljes müködése a természeteröknek, feladat az emberi szellem számára. E kisérlet csak az africai és európai résznek Amerikában előforduló fusioja által látszik megtétetni.

Molnár Antal.

Ellentétes sürgönyök.

A táviratok zürzavarából kitünik annyi, hogy a német főbadiszállás számára is elérkezett az idő, midön szükségesnek tartja a tények egy részének elhallgatását, a többinek pedig elferditését. Hanem az ilyen ad usum Delphini sürgönyök nem élvezhetik sokaig ámitásuk eredményét s mihelyt ez kitül, vége van minden hitelnek még a királyi táviratok iránt is. A tegnap vett hivatalos hirmondás, például, biztositotta Berlint és a világot, hogy a kitörés visszaveretett, a párisiak fegyverszünetet kértek halottaik eltemetésére s ma csendes minden. És most, a mai hivatalos hirmondásból kitül, hogy a kitörés nem volt visszaverve, s hogy semmi sem volt csendes ama tegnapi csendesitő távirat keltekor. Hasonlag áll a dolog a királyi távirattal is nov. 30 áról. Ez ugyanis állitotta, hogy a franczia kitörés által elfoglalt helyek (Bonneuil sur Marne Champigny Villiers) „mire sötét lett, a 7-ik dandár segitségével ismét visszavétetett.“ Ma pedig elismeri egy másik hivatalos porosz távirat, (decz. 2 áról) hogy ama falvakat nem vették vissza a németek sem nov. 30 án, sem decz. 1-én, hanem csak decz. 2-kán, ha ugyan igazat mond ez a legujabb hivatalos távirat, melynek bizony már kötve hiszünk. Hogy ha már Versaillesből igy hazudnak, képzelhetni mennyi hizalmat érdemelnek tudósitásaik a Loire mellől. Aztán vannak igen áruló hirek is. Az a Páris felé sietés Amiensből, Metzből, Strassburgból nagyon ismerteti a németek helyzetét Páris körül. (Arról most nem szólunk, hogy mi történhetik Metz és Strassburg közt, ha innen elmennek a visszavonulási vonalt biztositó hadak.) Egyet bizonyosnak tartunk minden esetre: a német haditerv teljes megzavarodását, a melyen segithet ugyan egy nagy győzelem, de e nélkül végromlás is várhat a németekre, rövid időn.

Az áttörés mibenléte iránt még nem lehet biztosan itélni. Paladin tábornok lelkesitő napiparancsa ugy emliti ugyan Ducrot áttörését, mint tényt, de meglehet, hogy Paladin tábornok is csak azon hir után szólott, a melyet Pest is meghallott. Holnap tisztába kell jönni ezen pontnak. S ha az áttörés valóban sikerült, akkor a porosz királynak nehezen fogják a császárságot ajánlani koronás alattvalói. Mert ha Párist nem lehet kiheztetni, s az egész német hadsereget a visszavonulási utra kell concentrálni, akkor a franczia északi serege is előkerül ismét s valószinü, hogy a szabadlövészek és garibaldisták is igyekezni fognak a Vogesek vidékét kellemetlennétenni.

Legujabbak.

A párisi események. A a bécsi távirda „Corresp. bureau“ a bécsi lapokban következő nyilatkozatot teszi közé:

„Nyiatkozat:

A franczióknak Párisnál november 30 án vivott nagy győzelméről itt keringő hirekre nézve kijelentjük, hogy ma Pestről, egyébiránt teljesen megbizható forrásokból, egyszere kaptuk azon távirdai jelentést, hogy a párisi sereg (150 ezer ember) a zárvonalat áttörte, a Marneon átment és Nogentnél állást foglalt, De ugyanekkor érkeztek a már közlött berlini hivatalos jelentések, melyek az emlitett pesti közleményekkel szembe bizonyos fentartásra kényszeritnek.“ Ezt tegnap, deczember 2-án jelenté a „Corr. bureau.“

Ez eseményre vonatkozólag közöljük a következő 3 toursi táviratot, melyek részben ösmert dolgokat tartalmaznak, de hoznak ujat is.

Tours, dec. 2. (Hivatalos) „Frigyes Károly herczegnek a Beaume la Rolandei csatáról szóló ntólagos sürgönyei teljesen alaptalanok. Épen igy nem igaz, az a porosz részről terjesztett hir D' Auxelles tábornok megsebesüléséről. ki valósággal a kérdéses csatában részt se vett.

Tegnap balszárnyunkon csata volt, melyben a poroszok sulyos veszteséggel, számos fogoly és egy ágyu hátrahagyásával győzelmesen visszavettettek.“

Tours, deczember 2. (Dél.) (Hivatalos). A Loirei sereg tegnap a hadügyminiszter utasitásai folytán november 30-án este megállapitott általános mozgást megkezdette.

E müvelet kezdete kedvező volt. Cyany tábornok, a 16-ik hadtest parancsnokának Patayból decz. 1-jéről kelt sürgönyében mondja: „A 16 ik hadtest állásait 10 óra felé elhagyja. Balszárnyán az ellenséget erös állásban találta Guilonvilletól Terminiern át Gomiérsig.

A csata déltől esti 6 óráig tartott. A 20,000 gyalog és lovasból álló és 40—50 ágyuval ellátott ellenség erélyes ellenállása daczára, a 16 ik hadtest első hadosztálya rendre bevette az ellenség első positióját és azután Bonneville, Villepleau és Faverolles helységeket, a hol ez éjjel is táborozunk.

Az ellenséget mindenütt e helységekből szuronyval verték ki csapataink és tüzéreségünk oly bátorságot és ügyességet mutatott, mit nem lehet eléggé dicsérni.

Veszteségünk, ugy látszik, nem komoly, az ellenségé jelentékeny. Most gyüjtik össze a foglyokat, köztük sok tisztet. A nap dicsősége Jauregniberry altengernagyot illeti.

Az ellenség Loigny és Chateau Cambray irányában vonult vissza.

Katonáimmal tudatom a párisi kitörésről szóló nagyszerü hirt.

Tours, decz. 2. 11 óra d. e. Az „Agence Havas“ irja: A Loire sereg tegnap a jobb porosz szárnyon fontos győzelmet aratott.

A „Moniteur“ jelenti, hogy Garibaldi tegnap Autun környékén két fontos állásból verte ki a poroszokat.“

Erdő-törvényjavaslat.

Első fejezet.

Az erdők fentartása.

39. §. A határozat ellen mindkét fél a 33-ik § ban megallapitott módon és alatt felebbezést használhat. A felebbezés a végrehajtást nem akadályozza.

40. §. A végrehajtás a fiscus vagy a zárgondnok által azon törvényhatóságnál kerelmezendő, mely a zárt elrendelte.

A törvényhatóság köteles a tartozási összeget megállapitó határozat alapján a végrehajtást haladéktalanul elrendelni; azonban annak tettleges foganatositása végett az illetékes biróságot keresi meg, mely czélból az iratok további intézkedés végett a végrehajtás foganatositására megkeresett biróshoz tétetnek át.

A végrehajtás körül, mennyiben a jelen törvény ellenkezöt nem rendel, az 1868. LIV. t. cz. idevonatkozó szabályai tartandók meg. Ha a törvényhatósághoz benyujtott végrehajtási kérvény nem felel meg az 1868. LIV. t. czikk által meghatározott kellékeknek vagy azért, mert az nem elegendő példányban adatott be, vagy az ezen törvényben megállapitott egyéb megkivantatóságok hiányzanak: a bíróság a végrehajtás foganatositása előtt a végrehajtandó felet azok kiegészitésére illetőleg a hiányok pótlására utasitja.

41. §. Ha a végrehajtandó fél, az állam által ujra beerdösitett területen kivül más ingatlannal nem bir, s a megkisérlett végrehajtás vagy egészben sikertelen volt, vagy az árverés utján bejött összeg nem volt elegendő a tartozás fedezésére és a hiányt a végrehajtandó sem nem fedezi, sem végrehajtási alapul ingó vagyont nem mutat ki: a végrehajtónak jogában áll, követelése hátralevő részének kielégitésül a beerdösitett terület felének illetőleg csekélyebb részének becsérték szerint tulajdonul leendő átadását az 1868. LIV. t. cz. 415, § ában meghatározott szabályok megtartása mellett a birtokbiróságnál kérelmezni.

A bíróság e fölött tárgyalást rendel, melyre a feleket megidézteti s a tárgyalás befejezte után birói szemlét és becsült rendel el, minek folytán az 1868. LIV- t. cz, 415.§ a rendeletének megtartása mellett a tulajdon átbocsájtása iránt végzésileg határoz, mely végzésben az átbocsájtandó terület, tárgyminőség — helyrajzi szám, terjedelem és fekvés szerint pontosan meghatározandó.

A birtok átbocsájtását rendelő végzésnek jogerőre emelkedése után, a további eljárás az idézett törvény 413., 414. §§-ai szerint történik.

42. §. Ha az állam birtokába igy jutott erdők kezelése bármi tekintetből az államra nézve terhesnek látszanék, azok eladandók s az értök befolyt összegek a zárlati költségek levonása után az erdészeti alaphoz csatolandók.

Községi erdöket szabály ellenes használat miatt a törvényhatóság tartozik alá vétetni, mely esetben a holtkéz és a kir. városok erdöjeire nézve megállapitott szabályok, azon módositással lesznek követendők, hogy a minister helyébe a felügyeleti joggal biró törvényhatóság lép.

A község a zártelrendelő határozatot a 3g ik §-ban meghatározott módon s idő alatt a ministerhez felebbezheti. A felebbezés azonban nem akadályozza a határozat végrehajtását.

44. §. A minister vagy a törvényhatóság által elrendelt zárlat, a birói zárral minden következményekre nézve egyenlő hatálylyal bir.

Harmadik fejezet.

Az erdőnek tüz és rovarok elleni oltalma.

45. §. Erdökben vagy erdök közvetlen közelében tüzet gerjeszteni csak a birtokos engedelmével, és az általa megszabott ovatossági redszabályok megtartása mellett szabad.

A tüz gerjesztője minden esetben köteles, távozása előtt azt végképen eloltani.

46. §. A ki az erdőégést észreveszi, tartozik azt az utjába eső legelső ház lakóinak tudtára adni. Ezek pedig kötelesek az iránt vagy a legközelebbi község elöljárójánál vagy magánál a birtokosnál vagy annak valamely tisztjenél vagy cselédjénél azonnal jelentést tenni.

HIRHARANG.

A „M. Polg.“ eredeti távirata.

Feladatott Pesten, dec. 5-én 10 óra reg.
Érkezett dec. 5-én 11 óra 40 p. d. e.

Ducrot tábornok kitörése csakugyan sikerült. A poroszok most sem verték még vissza Párisba, csak a Marneon nyomták másodnap keresztül. A loirei sereg megy a párisival egyesülni. A szász hadtestek 2000 embert vesztettek. A francziák állásaikat megtámadták.

*** **Mai számunkhoz** mellékelve küldjük szét Szász Gerő barátunk előfizetési felhivását „Erdélyi protestans közlöny“ czimü hetilapjára, mely 1871 januárban indul meg. Ugy hisszük, a szabad szellemben tartott programm beszélni fog önmagáért; részünkről csupán arra szoritkozunk, hogy melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe, mint oly leendő factorát közéletünknek, melynek bevallott s el nem téveszthető czélja, — egyházi téren szolgálni a felvilágosodásnak és az erkölcsi életnek. Az erdélyi protestans status csak önmagát tiszteli meg, ha az első ily nemü vállalatot tömeges pártolás által fentartani igyekszik a mig ez által egyfelől saját, nagy fontosságu, mert életbe-vágó érdekeinek szolgál közvetlenül; másfelől, közvetve használ annak a rendeltetésnek, melyet zászlójára irt; s melynek Erdély mindig előharczosa volt, a — szabadságnak. — Mi szerencsét kivánunk a jó kezekben levő; és irodalmi tekintélyre támaszkodó munkatársak által körülvett uj vállalatnak.

(**ma.**) **Boér Károly**, Belső-Szolnokmegye, Besztercze- és Naszódvidék főtanfelügyelője a felnöttek oktatása tárgyában egy körirattal kereste meg tankerülete hatóságait. A vallás- és közoktatásügyi miniszter — ugymond a körirat — tekintve az ország köznépének ugy szellemi, mint anyagi elmaradottságát, miveletlenségét és szegénységét, s remélve, hogy e mélyen leverő állapot orvoslását a hasznos ismeretek köz elterjesztésével, a józan és tiszta eszmék felfogathatásával lehet legbiztosabban eszközölni, jelen évi 21,555. sz. a. kelt rendeletével a felnöttek (tizenöt éves koron felülő férfiak és nök) oktattatását tüzte ki magasztos feladatául. A felnöttek tanitásának legelső tárgyai: az irás, olvasás és számvetés elemei. Ha az illetök e részben sikeres előhaladást tesznek, követheti ezeket: a hasznos ismereteket terjesztő népszerü könyvek olvastatása és magyarázása. A miniszter azon egyének megjutalmazását illetőleg, kik egyes községekben a felnöttek tanitását szivesek lesznek elvállalni, aképpen intézkedett, hogy minden oly felnött személy után, kit irni s értelmesen olvasni megtanitanak, kapnak az állampénztárból 3 forintot, az oly egyén tanitásáért pedig, ki már olvasni tudott, s csak irni tanult, külön 2 frtot. — Ezek folytán a főtanfelügyelő ur felkéri a hatóságok értelmiségét, s különösen a birtokos, közbivatalnok, lelkész és tanitó urakat, méltoztassanak e magasztos és hazánkra nagy horderejü törekvést kellőleg méltányolva, azt szóval és tettel érvényre juttatni segitni. Méltóztassanak különösen ösziute rábeszélésökkel s figyelmeztetésökkel oda hatni, hogy a nép közül azok, kiknek a tanulásra szükségök van, ragadják meg a kedvező alkalmat a maguk mivelésére. A tanitás azonnal megkezdendő, mihelyt tanitók s tanulni kivánó egyének jelentkeznek s a szükséges helyiségekről gondoskodva van.

—ő. **Tordán,** a mult kedden, a korona vendéglőben diszlakoma volt azon vasutconsortium tiszteletére, mely Szegedet Araddal a fehér Körös völgyén és Zarándmegyén át Abrudbányával, azt az Aranyos völgyén át Tordával, s ezen fővonalból kiágazólag Zarándmegyét Gyulával, vagy ha czélszerübbnek mutatkoznék, Kétegyházával köti össze. E társulat Arad- és Csanádmegyékben alakult Aczél Péter elnöklete alatt. Örvendünk, hogy a kolozsvár gyéresi vasutvonalból mesterségesen kivierundzwanzigolt Torda eme veszteségéért némileg kárpótolva lesz. Sok szerencsét kivánunk a derék vállalkozóknak.

(**S—y.**) **Törvénykezési csarnok**. Kolozsmegye törvényszékénél jelen év november 28-ikán tartott végtárgyalásnál elnökölt Pap Leontin t. ülnök. Közügyészség részéről jelen volt: Sebestyén Mihály főügyész. Védőül kineveztetett ügyvéd Petrán János akadályoztatása miatt hivatalból kineveztetett Kozma Albert, t. ülnök. Tárgy: Vanka Juon, Rusz Simon, Sfirle Mitru, Rosu Indrej lopási bünténye. A főügyész által előadott vád indokai következők: 1868-ik év junius 14-én a kolozsmegyei törvényszék által hozott itélettel Vanka Juon és Rusz Simeon együttesen elkövetett lopás büntényében, előbben pedig egy sulyos testi sértés létesitése miatt elkövetett rablás büntényében bünösöknek itéltettek; ezek közül Rusz Simeon azon alkalommal 8 évi sulyos bürtönben el is marasztaltatott, Vanka Juonra pedig a büntetés nem volt kimérhető, mert Dobokamegye törvényszékénél egy ugyancsak általa többek társaságában elkövetett lopásért vizsgálat alatt állt, sőt első bíróilag abban már bünösnek is volt itélve, de felhivása folytán a marosvásárhelyi itélő tábla döntvényétől volt feltételezve. Mig azonban a tett felhivás folytán Rusz Simeon fennemlitett büntetése a felsöbb bíróságok által jogerejüleg 5 évi sulyos börtönre leszállittatott, s ezen büntetése kiállása végett a szamosujvári országos fegyintézetbe átkisértetett s Vanka Juon felett keletkezett fennemlitett 2 rendbeli itélet hasonló döntvényekkel jogerőre emelkedett, s csak is reá nézve ennek következtében a büntetés lett volna kimondandó. 1869 september 7-én Vanka Juon a megyei törvényszéknél azon feljelentést illetőleg beismerést tette, hogy minekutána 1868 dik év tavaszán a megyei fogdából Rusz Simeonnal együtt megszökött, s vele a gyalui, fenesi és szucsáki erdökben elrejtőzve élt lopási merényletre határozták el magukat, s ennek következtében azon év martius 22-én éjjel Koródra elmenvén, onnan a Boka Simon pajtájából 2 tulkot elloptak s a Rusz Simeon tanácsára együtt elhajtották Gyaluba, ottani fogadós Sferle Mitruhoz, s hogy akkor ettől ennek fejében csak is egy jó vacsorában részeltettek. Később egy hétre rá, ismét elmenvén Sfirle Mitruhoz, jelen volt azon alkalomnál, midön ez a két tulkot Mariseli Rosu Indréjnek 30 frton oszt. értékben eladta s az akkor kifizetett 7 frt vételi árból az eladó utalványa folytán Rosu Indrej 4 frtot neki adott. Harmadnap azonban a gyalui erdöben ötet elfogták s Gyaluba kisérték be, honnan azonban sikerült ismételt szökéssel menekülni, mig az april 5-én Bácsban Rusz Simeonnal elkövetett s fennirt lopás alkalmával kézre keritetett. Rusz Simeon Vanka Juonnali ezen állitásait a tény elkövetésére nézve koholtaknak mondta a vizsgálat rendén, csak is azt ismervén el, hogy a fogdából történt megszökés után csakugyan nevezett erdőségekben Vanka Juonnal tartózkodott, s hogy a mint már birói itélet által is igazolt, a bácsi lopást együttesen követték el. Sfirle Mitru beismerte azt, hogy ha nem is épen a nevezett nap, de azon év február havában, állitása szerint, 2 db. 1 és fél éves tulkot Rosu Indréjnek 30 frton adott, s a vételi árt azonnal kézhez vette; tagadja azonban, hogy azokat Rusz Simeon és Vanka Juontól kapta volna, ugy azt is, hogy Vanka Juon valaha nála járt volna s annál kevésbbé ismeri el a vásármegkötésnéli jelenlétét, beismeri, hogy Rusz Simeonnal gyerekkorától kezdve jó barátságban élt, s az eladott tulkokat házánál nemzetteknek állitja. Rosu Indrej a vizsgálat rendén beismerte azt, hogy a Sfirle állitása szerinti időben csakugyan vásárolt attól 2 db 1 és fél éves tulkot 30 frton, s hogy a 7 frt vételi árból 7 frt befizetésekor Vanka Juon Sfirle Mitrunál jelen volt, s hogy annak a Sfirle utalványozása következtében abból 4 frtot által is adott; azonban Sfirle Mitrut jó módu embernek ismervén, sejtelme sem volt arról, hogy a tulkok lopottak, s hogy azokat egy hétre reá el is árusitotta. A végtárgyalásra előállitott vádlottak közül Vanka Juon, Rusz Simeon és Sfirle Mitruj a vizsgálat rendén tett s a fennirt évben előadott állitásokhoz hasonló beismerést illetőleg vallomást tettek, azonban Rosu Indrej a vételi árt 68 frtra igyekezett módositani, melyet azonban Sfirle Mitruval történt szembesitésekor visszavont. Miután pedig az eltérő állitásokra nézve a szembesitések megtétettek s ezek daczára mindegyik megmaradt vallomása mellett, felolvastatott a végtárgyalásra meg nem jelent Boka Juon vallomása, ki eskü alatt 2 db. 3 éves tulka ellopását, s ezek becsértékét 100 frtra adja fel. Felolvastatott a gyalui község elöljáróságának tudósitása, melylyel csakugyan igazolva van, hogy Vanka Juon kérdéselt időben a határon elfogatott, s hogy Sfirle Mitrunak soha sem voltak bornyai, felolvastatott a Vanka Juont elfogó 2 egyén azon vallomása, hogy előttük Vanka Juon gyanusnak azon körülménynél fogva tünt fel, hogy az erdöben kölcsönös füty jelzéseket hallottak; felolvastatott a lopás elkövetése idejekor a felett folytatott vizsgálatban kelt megszüntetési határozat, s azon irattári bizonyitvány, mely szerint Sfirle Mitru lopásért még vizsgálat alatt állt. Az ezzel befejezett bizonyitási eljárás alapján a végtárgyaló bíróság a föügyész és védő megbalgatása után Vanka Juont és Rusz Simeont a lopási, Sfirle Mitrut a részesülési büntényben bünösnek, s elsöt, tekintve a nekie már jogszerüleg bünül tulajdonitott 2 lopási és rablási büntényt, 12 évi, Rusz Simont a most folyó 5 évi börtönbüntetés után még 2 évi sulyos és Sfirle Mitrut 1 évi börtönre itélte; Rosu Indréjt a vásárlásnál elmulasztott figyelmetlenségért, mint hibágót 60 frt pénzbirságban, s mindnégyet együttesen elmarasztalta a Boka Juonnak okozott 100 frt kár s a bünvizsgálat költségei megtéritésére. Vádlottak valamennyien az itéletet felhivták.

Idegenek névsora decz. 4-n.

1. **Biasini szállodában**: Keresdi gróf Bethlen Gábor. Pócsa József, főbiró Dicső Szent-Mártonból. Derzsi János, birtokos Deésfalváról. Derzsi Leontin, Deésfalváról. Kovács Dénes, unitárius lelkész Deésfalváról. Szathmári Gyula, birtokos Haranglábról. Cecz Gergely, tanár Sz.-Ujvárról. Bárán Lukács, Sz.-Ujvárról. Jakob Izráel, kereskedő Váradról. Zorgo Valentin, Alsó Steierből. Dullo István, Tordáról. Csiszár József, kereskedő Váradról. Krantl András, kereskedő Váradról. Halamak István, kereskedő Váradról. Papp Miklós, birtokos Váradról. Szentmiklósi Mihály, M.-Szakálból. Bek József, főhadnagy Tordáról.

2. **Topierféle fogadóban**: Bedőházy János, birtokos Sz.-Vesszősről. Kornis Lajos, szolgabiró Kályánból.

Kolozsvártt, decz. 5. 1870.

Müller Sándor, alkapitány.

T. és felelős szerkesztő K. PAPP MIKLOS

yilttér. *)

Barátaim egyikének ajánlatára megkisértettem az

Anatherin-szájvizet

használni az én scorbutos, csuzos szájbajom ellen, melyhez még több üres fogtól való kinozatás is járult; s a melyek ellen azelőtt többféle szert eredmény nélkül használtam. Ezen szájviz teljesen meggyógyitotta inyemet és jelentékenyül enyhitette az üres fogaimtól származó fájdalmakat is; tehát azon kellemes helyzetben vagyok, hogy dr. **Popp** fogorvos urnak az én teljes elismerésemet és köszönetemet nyilvánosan elmondhassam.

Bécs. **Báró Brandenstein Fr.**

Kaphatók:

Kolozsvártt; Volff J., Dr. Hincz Gy. Engel J. és Bindsr gyógyszerészek és Karvázy J. Tordán: Wolff gyógyszerész. Deézsen: Krémer Sámuel. Déván Bosniski és Gergely. Medgyesen: Fojbert gyógysz. Nagy-Enyedeu: Oberth J. gyógysz. M.-Vásárhelytt: Fogarasi D. és Bucher. Tzászvároson: Leonhardt. Szász-Régenben: Traugott és Wachner. Zilahon: Weies gyógysz. Sz.-Somlyon: R. Tarsa Ign. Kézdi-Vásárhelytt: Nagy jakab. Böszörményben: Lányi J. gyógysz. Nagy-Bányán: Papp gyógysz. N.-Károlyban: Jellinek gyógysz- Szinger-Váralljyán: Gerber gyógysz. Syebenben: Sill Mih., Müllrr gyógysz. Zöher, Steiner. Brassóban: Fabik gyógysz. Jekelius gyógysz. Anken C. es társa. Károly-Fehérvártt: Wagner könvárus. Segesvártt: Marbus Fr. Teutsch J. B. Misselbacher. Besztercén: Dietrich és Fleischer. Tergovits Ed. Nussbeck. Textoris G. M. Nyir egyházán: Bacsai B. gyógysz. Reich, Pavlovich. Balázsfalván: Fülep és társa. N.-Almáson: Best M. Gy.-Sz.-Miklóson: Mikó M. Sz.-Uevathelyt: Aeczási Em. Földvártt: Temmer E. Bassóban: J. V. Müller gyógyszerész.